

KRONIKK: 6500 tegn inkl. mellomrom.
HOVEDINNLEGG: 4000 tegn inkl. mellomrom.
REPLIKK: 2000 tegn inkl. mellomrom.
KORTINNLEGG: 700 tegn inkl. mellomrom.
 Legg ved portrettfoto.

Kronikk

MUSIKK: En ny undersøkelse om digital nedlastning viser at dagens teknologistudenter har et allsidig syn på det 7. bud: «Du skal ikke stjele».

«Kopisperre er noe herk»



Wanda Presthus
 Doktorgradsstipendiat, Norges
 Informasjonsteknologiske Høgskole

DOMMEN I Pirate Bay-saken, spørsmålet om Telenor skal stenge internett for uærlige brukere og NRKs Podkastkutt, aktualiserer digital nedlastning nok en gang. Selv om teknologien gir oss muligheter til å laste ned gratis musikk – lovlig eller ulovlig – er det til slutt opp til oss hva vi velger. Dagens teknologistudenter har et allsidig syn på det 7. bud: «Du skal ikke stjele».

Constanze Mozart gjorde god forretning ved å selge sin avdøde manns noter på slutten av 1700-tallet. Da Edison oppfant fonografen hundre år senere, ble det mulig å kjøpe ferdig innspilt musikk. Etter hvert vokste en ny industri frem, med platestudioer, talentspeidere og musikk på ulike medier som vinyl, kassett, CD og nå digitale filer som MP3. Digitale musikkfiler muliggjør også abonnement på et kjempebibliotek fullt av sanger og album, slik som iTunes, Spotify og norske Wimp. Selv om kopiering av musikk alltid har forekommet, er tilgjengeligheten i dag større og kvaliteten bedre enn noen gang. Dette kan friste til ulovlig nedlastning i «jeg-ville-ikke-kjøpt-denlikevel-dessuten-tjener-industrien-nok-penger» tankegang.

HVA MENER egentlig unge musikkonsumenter om dagens situasjon? De som i fremtiden er med på å avgjøre om artister kan leve av å lage musikk, butikker av å selge musikk, og plateselskaper av å speide etter talenter? 200 studenter ved Norges Informasjonsteknologiske Høgskole (NITH) har vært med på en undersøkelse med stort engasjement. Spørreundersøkelsen ble gjennomført sommeren 2009 på skolen. Gjennomsnittsalderen er 24 år, med en overvekt av mannlige studenter. Hva oppgir studentene som grunn til at de eventuelt laster ned musikk ulovlig? Regner de med at musikk lager seg selv, slik et barn ser på minibank som en magisk og evig leverandør av penger?

«**DET ER** lettvint» svarer litt over halvparten som rettferdiggjøring det å laste ned musikk ulovlig. Nå er det jo mye som er lettvint, fra å snike på trikken til å skjule skattbar inntekt, uten av man skal gjøre det av den grunn. Studentene legger til at musikkbransjen ikke har kommet med noe godt, lovlig alternativ. Deretter kommer unnskyldning med høy pris; musikk oppfattes som for dyrt.

Det er interessant hvordan studentene rangerer hvilket ledd som tjener for mye penger: først plateselskapene, så artisten og til slutt platebutikkene. Det er altså plateselskapene som er den store, stygge ulven. En grunn til dette kan være den forhatte kopisperren på CD. En student oppsummerer: «Kopisperre er noe herk.» Tilgang til enkeltsanger fremfor å kjøpe et helt album, er også et savn. På den andre siden bedyrer en del at de kjøper mye musikk i tillegg til å laste ned ulovlig: «Man vil gjerne eie samleobjekter og plater fra artister man liker.»

BETYR DETTE at studentene har artister de ønsker å støtte, eller kanskje ikke vil støtte? Studentene er splittet i sitt syn. Litt under halvparten har favoritter de ønsker å støtte (46,5 %). Noen legger til at de



VIL BETALE: Dagens teknologistudenter ble bedt om å oppgi hvor mye de kunne tenke seg å betale for én musikkfil. Selv om de fleste svarte 1-3 kroner, var flere villige til å betale opptil 10-12 kroner for god kvalitet og mulighet til å laste ned flere ganger. Illustrasjonsfoto: AFP/Scanpix



Artisterne jeg laster ned, er stort sett ikke artister jeg hadde kjøpt musikk fra uansett.

vil hjelpe frem nye eller norske artister. De som ikke ønsker å støtte artister forsvare dette med usikkerhet på om artistene virkelig tjener mer, eller de mener artistene har penger nok. Her kommer også den beryktede forklaringen: «De artistene jeg laster ned, er stort sett ikke artister jeg hadde kjøpt musikk fra uansett.»

På den annen side er det mange studenter som betrakter ulovlig nedlastning som en form for reklame. Hele 71 prosent oppgir at de først har lastet ned ulovlig, for så å kjøpe musikken lovlig etterpå. Kommentarene er også samstemte: «Nedlastning er et godt medium for å finne ny musikk» og det påstås at de som laster ned mest også kjøper mest.

Hva om studentene selv var musikere, eller jobbet i plateselskap? Ofte endrer oppfatningen seg hvis egen inntekt skulle påvirkes. Men faktisk er over halvparten (54,3 %) standhaftige, og fastholder at musikkindustrien må fornye seg og være kreativ: «Det er ikke bra, men jeg ville ha vært mer sint på bransjen enn nedlasterne.» Den andre halvparten reflekterer over at det ville påvirket dem: «Hadde vel hatt noen sterkere meninger da», men at de ville «ha ønsket ut nye systemer å distribuere musikk på.»

STUDENTENE SKULLE deretter ta stilling til hva som kan gjøre ulovlig nedlastning uakseptabelt. Det å støtte artister fikk høyest score: «Jeg prøver å kjøpe CD-er av de nyoppstartede bandene for å

støtte dem.» Umoral havnet nederst, og noen kommenterer at det vil aldri skje at ingen gidder å lage musikk.

Til slutt ble studentene bedt om å oppgi hvor mye de kunne tenke seg å betale for én musikkfil. Det kuriøse her er enten eller-holdningen. Selv om flest svarer 1-3 kroner, er flere villige til å betale opptil 10-12 kroner for god kvalitet og mulighet til å laste ned flere ganger. Mange utdyper at det kommer an på kvaliteten – igjen er kopisperre uønsket, samt hvor mye penger som går til artisten. Bemerkninger som går igjen er muligheten til å streame musikk fra et onlinebibliotek, og en del oppgir at de betaler for et slikt abonnement i dag, eller kan tenke seg å betale.

DENNE undersøkelsen kan bidra til å forstå hvordan teknologien både utfordrer og muliggjør salgsinntekter i musikkbransjen. Teknologien gir anledning til ulovlig nedlastning av musikk, men kan man konkludere med at dagens unge studenter er bevisste i sine handlinger? Selv om de laster ned, er de i tillegg villige til å betale for musikk av god kvalitet og uten kopisperre. Noen vil alltid snike på trikken, men hvor mye ressurser skal brukes på gratispassasjerer? De fleste unge studenter betaler gjerne for musikk, gitt at deres preferanser møtes. Og preferansene går mot at det å lytte til musikken er viktigere enn å ha et fysisk produkt mellom hendene: altså høre, og ikke nødvendigvis røre.